

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie z powództwa: K. K. i M. W.

przeciwko E. S.

o zachówek,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych

w dniu 29 czerwca 2023 r.,

na skutek wniosku strony powodowej o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego:

Jacka Greli, Jacka Widło i Kamila Zaradkiewicza od orzekania w sprawie II CSKP

510/22 zawisłej przed Sądem Najwyższym

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pełnomocnik powódek: K. K. i M. W. pismem z 3 lutego 2023 r. zawniósł o wyłączenie od rozpoznania skargi kasacyjnej zarejestrowanej pod sygn. II CSKP 510/22 sędziów Sądu Najwyższego: Jacka Greli, Jacka Widło i Kamila Zaradkiewicza wskazując, że zachodzi względem nich okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do ich bezstronności w sprawie.

Nadto, wnioskodawca zgłosił żądanie niewyznaczenia do rozpoznania niniejszej sprawy sędziów Sądu Najwyższego orzekających m.in. w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w osobach: Leszka Boska, Pawła Czubika, Tomasza Demendeckiego, Marka Dobrowolskiego, Elżbiety Karskiej, Pawła Księżaka, Joanny Lemańskiej, Oktawiana Nawrota, Janusza Niczyporuka, Tomasza Przesławskiego, Adama Redzika,

Mirosława Sadowskiego, Aleksandra Stępkowskiego, Marii Szczepaniec, Krzysztofa Wiaka, Pawła Wojciechowskiego, Grzegorza Żmija, Ewy Stefańskiej, albowiem w ocenie wnioskodawcy względem wskazanych wyżej sędziów zachodzi okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość, co do ich bezstronności w niniejszej sprawie.

Osią argumentacji uzasadnienia wniosku była konstatacja, że prawo strony do rozpoznania jej sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony na mocy ustawy podlega ochronie na płaszczyźnie konstytucyjnej, konwencyjnej i prawa unijnego. Na państwach – członkach Unii Europejskiej, która opiera się m.in. na wartościach państwa prawnego oraz poszanowania praw człowieka, ciąży zobowiązanie ustanowienia środków niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem unijnym. Wnioskodawca przywołał orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Zdaniem wnioskodawcy obowiązkiem państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest stworzenie w prawie krajowym systemu instytucji gwarantujących niezależność sądów oraz niezawisłość sędziów, zatem unormowań dotyczących m.in. składu sądu, zasad i procedur powoływania jego członków, nieusuwalności sędziów i dopuszczalnych wyjątków od tej zasady. Ich zadaniem jest stworzenie gwarancji instytucjonalnych eliminujących wątpliwość, jaką mogłyby powziąć jednostki, co do niepodatności sędziego na czynniki zewnętrzne oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów (por. m. in. wyroki TSUE w sprawach: C- 216/18, pkt 66; C-619/18, pkt 74; C-585/18 i in., pkt 123 oraz C- 791/19, pkt 59).

Wnioskodawca wskazał, że żądanie wyłączenia może złożyć strona w oparciu o wszelkie okoliczności, które rozważone z punktu widzenia prawa oraz zasad etyki wiążących sędziów mogą wywoływać w odbiorze zewnętrznym uzasadnioną wątpliwość, co do ich bezstronności. W każdej tego typu sytuacji – w ocenie wnioskodawcy – sąd powinien podjąć decyzję o wyłączeniu sędziego. Wyłączenie sędziego uzasadniać mają nie tylko jego bezpośrednie relacje o charakterze osobistym ze stronami postępowania, ale także wszelkie inne okoliczności, które mogą być źródłem uzasadnionych wątpliwości strony,

co do możliwości zachowania przez sędziego pełnego obiektywizmu przy rozstrzyganiu sporu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie jako przedmiotowo niedopuszczalny, gdyż przytoczona w nim argumentacja ograniczała się w istocie rzeczy jedynie do kontestowania zgodności z prawem powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego osób w nim wskazanych i ich umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy wskazuje, że z treści wyroku TSUE z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C 624/18 i C 625/18, A.K. i in. przeciwko Sądowi Najwyższemu nie wynika, by powołanie sędziego na wniosek KRS w składzie wynikającym z przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. mogło oznaczać automatycznie, że sędzia taki nie jest niezawisły lub sąd z jego udziałem nie jest niezależny. Wprost przeciwnie, wyrok ten jednoznacznie wskazuje, że powołanie sędziego na wniosek tak ukształtowanej KRS, może stanowić tylko jedną z przesłanek pozwalających na uznanie sędziego za niedostatecznie niezawisłego lub sąd z jego udziałem za pozbawiony przymiotu niezależności. Nie jest to jednak bynajmniej przesłanka wystarczająca (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 6 maja 2020 r., I NWW 30/20; 8 maja 2020 r., I NWW 7/20; 20 maja 2020 r., I NWW 15/20; 23 grudnia 2020 r., I NWW 105/20).

W wyroku z 19 listopada 2019 r. TSUE stwierdził m.in., że: „Stopień niezależności KRS od władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu zadań powierzonych jej przez ustawodawstwo krajowe jako organowi, któremu na mocy art. 186 Konstytucji RP powierzono misję stania na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, może mieć znaczenie przy dokonywaniu oceny, czy wyłonieni przez nią sędziowie będą w stanie spełnić wymogi niezawisłości i bezstronności wynikające z art. 47 Karty Praw Podstawowych” (pkt 139). Tym samym, okoliczność ewentualnego braku niezależności KRS nie stanowi samoistnej przesłanki kontestowania niezależności i niezawisłości sędziego powołanego na wniosek KRS.

Dopiero bowiem kumulatywne zaistnienie okoliczności wskazanych w pkt 147- 151 wyroku TSUE oraz dodatkowo brak niezależności KRS, może stanowić podstawę do kwestionowania niezawisłości danego sędziego.

Tymczasem pełnomocnik strony powodowej nie sformułował żadnych konkretnych zarzutów mających świadczyć o braku niezawisłości sędziów Sądu Najwyższego: Jacka Greli, Jacka Widło i Kamila Zaradkiewicza lub braku ich niezależności. Osią argumentacji zgłoszonego wniosku jest kontestowanie procedury konkursowej prowadzonej przez Krajową Radę Sądownictwa, a ukształtowaną przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3). Kluczowa jest okoliczność, że kwestionowana przez pełnomocnika powódek procedura była przedmiotem kontroli konstytucyjności przeprowadzonej przez jedyny umocowany konstytucyjnie do tego organ, jakim jest Trybunał Konstytucyjny. W efekcie tej kontroli, regulacje te, wyrokiem z 25 marca 2019 r., K 12/18 uznane zostały za zgodne z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP. Przy czym należy nadmienić, że zgodnie z treścią art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Oznacza to, że wiążą wszystkie podmioty występujące w obrocie prawnym, a więc zarówno strony i uczestników postępowania, jak również organy stosujące prawo.

Zgodnie z art. 26 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 154 ze zm., dalej: „u.SN”) do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie, stosownie do treści art. 26 § 3 u.SN, wniosek, o którym mowa w art. 26 § 2 u.SN, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.B.)

[a]